

אברהם אבינו: אבי האבות

אברהם אבינו הוא אבי האבות של העם היהודי ושל כל הדתות המונותאיסטיות. בניגוד לאמונות האחרות של דתות העולם, העם היהודי רואה באברהם אבינו מודל לחיקוי שממשיך להוביל את צאצאיו ולעורר בהם השראה. כבניו של אברהם, מוטלת עלינו החובה, ללמוד ולאמץ את דרכיו. אמנם, אמונתנו הלאומית מושרשת ביציאת מצרים, ואורח החיים היהודי מבוסס על התורה שניתנה בהר סיני. אולם, אברהם אבינו היה המייסד של האמונה היהודית.

השיעור יתייחס לשאלות הבאות:

- מה היה יוצא דופן בדמותו של אברהם אבינו שהביא למהפכה בעולם?
- איך התפתחה אמונתו של אברהם בעולם השרוי בעבודת אלילים?
- מה היו עשרת הניסיונות שבהם עמד אברהם אשר המחישו את גדולתו?
- מהן תכונותיו של אברהם שאותן אנחנו שואפים לחקות?
- באיזה אופן חייו של אברהם הם מיקרוקוסמוס של ההיסטוריה היהודית?
- מהי מורשתו של אברהם שממשיכה להשפיע על העולם?

ראשי הפרקים של השיעור:

פרק I:	התפתחות אמונתו של אברהם
פרק II:	עשרת הניסיונות של אברהם אבינו
פרק III:	תכונות היסוד של גדולת אברהם
פרק IV:	הבאת האור אל תוך החושך
פרק V:	ברית המילה
פרק VI:	חייו של אברהם הינם מיקרוקוסמוס של ההיסטוריה היהודית
פרק VII:	המשך מורשתו של אברהם אבינו

פרק I: התפתחות אמונתו של אברהם

אמונתו של אברהם היתה הרבה מעבר לרעיון היומיומי של "אמונה בה". כאדם שנולד לתוך סביבה של עבודת אלילים, אברהם הגיע להכרה באחדות ה' באופן עצמאי. הוא הביא את אמונתו לדרגה שטרם הושגה, עד שהיה מוכן למות למענה ואף היה מוכן להקריב למענה את בנו. חייו היוו הגדרה וביטוי מתמשכים לאמונה שאותה הוא יסד.

1. רמב"ם, הלכות עבודה זרה, פרק א': ג' - אברהם גדל כעובד אלילים. הרחור בנושא הסיבה והתוצאה של היקום הוביל אותו להבין את קיומו של א-ל אחד.

כיון שנגמל איתן זה, התחיל לשוטט בדעתו, והוא קטן, והתחיל לחשוב ביום ובלילה, והיה תמיה היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג וכו'.

ולא היה לו מלמד ולא מודיע דבר, אלא מושקע באור כשדים בין עובדי כוכבים הטפשים, ואביו ואמו וכל העם עובדי כוכבים, והוא עובד עמהם, ולבו משוטט ומבין עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבונתו הנכונה, וידע שיש שם אלוה-אחד והוא מנהיג הגלגל, והוא ברא הכל, ואין בכל הנמצא אלוה-ה חוץ ממנו.

2. מהר"ל, גבורות ה', פרק ה' - מדוע אברהם נולד באור כשדים.

וכן היה באבינו באברהם שהיה ראש אבן פינה, נולד בארץ כשדים אשר עליהם נאמר שהקדוש ברוך הוא מתחרט בכל יום שבראם מצד אשר הם אומה תהו ואין בה שלימות הבריאה וכו'.

ומה שנולד אברהם באור כשדים הוא ענין נפלא. כי לפי שאברהם היה התחלת העולם, ולפניו היה הכל תהו ואין בהם בריאה כלל. לכך הצטרף אברהם אל כשדים שהם בריאה שאין בהם ממש, כי כל התחלה, לפניו וסמוך לה העדר שבשביל כך הוא התחלה.

ולפיכך לא היה נולד אברהם בארץ אחרת, שאם כן לא היה התחלה, ומפני שאברהם הוא התחלה היה נולד במקום שראוי להיות התחלה שקודם התחלה הוא ההעדר, וזה נכון כאשר תבין:

3. רמב"ם, הלכות עבודה זרה, פרק א': ג' - אברהם נוקט בעמדה אקטיבית כנגד עבודת אלילים.

כיון שהכיר וידע התחיל להשיב תשובות על בני אור כשדים ולערוך דין עמהם ולומר שאין זו דרך האמת שאתם הולכים בה ושיבר הצלמים והתחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבוד אלא לאלוה העולם...

כיון שגבר עליהם בראיותיו בקש המלך להורגו ונעשה לו נס ויצא לחרון, והתחיל לעמוד ולקורא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען.

וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת עד שנתקבצו אליו אלפים ורבות.

4. הרב נתן ווייס מעיינות - לך לך, Aish.com - מדוע ה' מתקשר עם אברהם?

הרמב"ם מדגיש את העובדה שאברהם הגיע בכוחות עצמו לראיית האמת של ה', שמנעה ממנו לבצע את הטעות האנושית הוותיקה של עבודת אלילים. כאות הכרה בגדולת ההישג שלו, וצדקת ראייתו, ה' העלה אותו לרמת נבואה ונתן לו את ההכרה האולטימטיבית בכך שתיקשר איתו באופן ישיר.

5. **בראשית רבה ל"ט: א' - אברהם העריך שחייב להיות מנהיג לעולם.**

אמר רבי יצחק, משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת. אמר, תאמר שהבירה זו בלא מנהיג. הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו אני הוא בעל הבירה. כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג. הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם.

6. **תלמוד בבלי, ברכות ז', ב' - אברהם התיחס אל ה' כאל אדון העולם.**

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, מיום שברא הקדוש ברוך הוא את העולם לא היה אדם שקראו להקדוש ברוך הוא אדון, עד שבא אברהם וקראו אדון, שנאמר ויאמר אדני-י במה אדע כי אירשנה.

7. **רש"י, בראשית י"ד: י"ג - מדוע אברהם נקרא עברי?**

אברם העברי

רש"י: העברי - שבא מעבר הנהר:

8. **בראשית רבה מ"ב: ח' - לביטוי "עבר הנהר" יש משמעות עמוקה יותר. לאמתו של דבר, הוא משקף את התנגדותו של אברהם לעבודת האלילים בעולם.**

"אברם העברי" רבי יהודה אומר כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד

המשמעות של להיות עברי היא המורשת היהודית המצוה על כל אחד מאיתנו להיות מוכנים לעמוד על עקרונותינו, גם אם אנחנו לבד באמונותינו המוסריות.

9. **תלמוד בבלי, פסחים ק"ה, א' - המלך נמרוד השליך את אברהם אבינו אל תוך כבשן האש בגלל אמונתו בה' והתנגדותו לעבודת אלילים.**

בשעה שהפיל נמרוד הרשע את אברהם אבינו לתוך כבשן האש אמר גבריאל לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, ארד ואצנן ואציל את הצדיק מכבשן האש. אמר לו הקדוש ברוך הוא, אני יחיד בעולמי והוא יחיד בעולמו. נאה ליחיד להציל את היחיד.

ה' מתגלה אל אברהם כתגובה למסירתו האיתנה למוסר המבוסס על מונותיאיזם, ומצוה עליו לעזוב את ביתו ולנדוד אל ארץ כנען, כדי לבסס את הטענה למולדת עתידית לעם היהודי.

10. **בראשית י"ב: א'**

ויאמר ה' אל אברם, לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך:

11. **הרב נתן וייס, מעיינות - לך לך, Aish.com - מה מייחד את אברהם?**

אבל במה אברהם היה כל-כך מיוחד? מה קרה לנח? ומה עם שם ועבר אשר ייסדו ישיבה, אליה יעקב הלך ללמוד? כל אלו היו מבוגרים מאברהם, אז איך אנחנו יכולים לדעת שהוא לא למד מהם את מה שידע? מדוע הצדיקים האלו לא נזפו בעובדי האלילים ולא העמידו אותם על טעותם, הרבה לפני שאברהם הגיע?

המפתח לגדולת אברהם הוא במעשה כבשן האש. בשלב הזה של הקריירה שלו, אברהם עוד טרם דיבר עם ה'. הוא לא היה מודע לציווי של קידוש ה', ולא היה יכול לדעת שזה ייהרג ובל יעבור. הוא לא היה מודרך על-ידי דוגמתו של איש אחר. הצדיקים הגדולים שחיו לפניו לא לקחו על עצמם את משימת קידוש ה' ברמה של הקרבה-עצמית. אילו ה' היה מצוה אותם לשתף את העולם באמת, גם עד לדרגה של סיכון-חייהם, הם בוודאי היו עושים את זה. אולם בהיעדר ציווי מאת ה', מגין שסיכון-החיים הוא הדבר הנכון לעשות?

התשובה היא: אברהם הוא באמת זה שהמציא את "לך לך", ולא ה' היה זה שכפה עליו. אברהם חשב לעצמו: אם השקפת עולמי היא אמת, אז לא הוצבתי בעולם בכדי לדאוג למצבי הכלכלי או הפיזי. ה' חנן אותי עם התבונה הזו כדי שאמצא את דרכי אליו ואל קיום רצונו. אם כל זה אמת, אז הנכון הוא להשאיר את הדאגות לגבי מצבי הכלכלי והפיזי בידיו הנאמנות של ה', ולהתמקד בדרך הטובה ביותר לעבוד אותו.

12. בראשית י"ב: ו'-ז' - ה' מבשר לאברהם שארץ כנען שייכת לזרעו.

ויעבר אברם בארץ... וירא ה' אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו.

פרק II: עשרת הניסיונות של אברהם אבינו

1. פרקי אבות ה': ג' - מזה הוכיחו ניסיונות אלו?

עשרה ניסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו עליו השלום:

2. מדרש תהילים, פרק י"ח - מזה היו עשרת הניסיונות?

אמרת ה' צרופה. שצרפו הקב"ה בעשר ניסיונות. ואלו הן - כשירד לתוך כבשן האש, שנאמר (שם טו, ז) אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים. שנים, כשאמר לו לך לך. ושנים בשרה. בהגר, (שם טז, ב) בא נא אל שפחתי. ובישמעאל, (שם כא, י) גרש האמה הזאת. ובמלכים, (שם יד, יד) וירק את חניכיו. ובמילה, שאמר לו הקב"ה (שם יז, א) התהלך לפני והיה תמים. ובין הבתרים, כשראה המלכיות משעבדות לבניו. וביצחק, (שם כב, ב) קח נא את בנך את יחידך.

3. בראשית כ"ב: ט"ז-י"ח - עקידת יצחק: אברהם מכיר בכך שכל דבר שאותו מצוה ה' מגדיר את המושג מוסר, גם אם הדבר נמצא מעבר ליכולת התפיסה האנושית.

וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה' כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חָשַׁקְתָּ אֶת בְּנֶךְ אֶת יְחִידְךָ: כִּי בָרַךְ אֲבִרְכְךָ וְהִרְבָּה אֲרֻבָּה אֶת זֶרְעֶךָ כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחֵל אֲשֶׁר עַל שַׁפְתַּי הֵימָּן וְיִרְשׁ זֶרְעֶךָ אֶת שַׁעַר אֲבִיבֵי: וְהִתְבָּרְכוּ בְּזֶרְעֶךָ כָּל גּוֹי הָאָרֶץ עִקֵּב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקוֹלִי

4. בראשית רבה י"ד: ו' - אברהם הוא המודל לתיקון העולם.

א"ר לוי כתיב האדם הגדול בענקים זה אברהם ולמה קורא אותו גדול שהיה ראוי להבראות קודם לאדה"ר אלא אמר הקב"ה, שמא יקלקל ואין מו' שיבא לתקן תחתיו, הרי אני בורא את האדם תחלה, שאם יקלקל יבא אברהם ויתקן תחתיו.

5. הרב שלום ברזובסקי, נתיבות שלום, פרשת לך-לך, עשרת הניסיונות - ניסיונותיו של אברהם כדוגמא אישית לכל אדם.

כמו שאברהם אבינו נתנסה בעשרה ניסיונות כך כל אחד ואחד מישראל מתנסה בימי חייו בעשרה ניסיונות, שכל חייו של איש יהודי רצופים ניסיונות, להודיע כמה חיבתו לפני המקום... כל יהודי מזרע אברהם אבינו העיקר מזה שנמצא נאמן בשעת ניסיון.

פרק III: תכונות היסוד של גדולת אברהם

מה היו תכונות היסוד שבהן מושרשת גדולתו הרבה של אברהם אבינו- האם זה היה התגברותו על עשרת הניסיונות (המפורשות לעיל), גמילות החסדים שלו או אולי דבר אחר?

1. פרקי אבות א': ב' - החסד הוא אחת משלשת הדברים שעליהם העולם עומד.

על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים:

2. בראשית י"ח: א' - ב' - אברהם רץ לקבל את פני שלשת עוברי האורח.

וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום: וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה: ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך:

3. רש"י שם. - מה כוונת "חום היום"?

כחום היום - הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים, ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים, הביא המלאכים עליו בדמות אנשים:

4. בראשית רבה מ"ט: ד' - גמילות חסדים והוראת ההכרה בבורא.

אברהם היה מקבל את העוברים ואת השבים משהיו אוכלים ושותים אמר להם ברכו אמרו ליה מה נאמר א"ל אמרו ברוך אל עולם שאכלנו משלו אם מקבל עליו וברוך הוה אכיל ושתי ואזיל ואי לא הוה מקבל עליה וברוך הוה א"ל הב מה דעלך וכו' מן דהוה חמי ההיא עקתא דהוה עקי ליה הוה אמר ברוך אל עולם שאכלנו משלו:

5. תלמוד בבלי, כתובות ה', ב' - גמילות חסדים הינה חלק מרכזי מבריתו של אברהם.

... אימא מלתא כנגד מנחמי אבליים, פתח ואמר: אחינו גומלי חסדים בני גומלי חסדים המחזיקים בבריתו של אברהם אבינו

6. פרקי אבות ה': י"ט - אלו תכונות מאפיינות את תלמידיו של אברהם?

כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו הוא מתלמידיו של אברהם אבינו - עיו טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה.

7. ברטנורא, שם. - ביאור עין טובה, רוח נמוכה ונפש שפלה.

מתלמידיו של אברהם אבינו - למד ממנו והולך בדרכיו:

עין טובה - מסתפק במה שיש לו ואינו חומד ממון אחרים. שכן מצינו באברהם שאמר למלך סדום (בראשית י"ד) אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך:

ורוח נמוכה - ענוה יתירה. וכן מצינו אברהם אומר (שם י"ח) ואנכי עפר ואפר:

ונפש שפלה - זהירות והפרישה מן התאוות. ומצינו זה באברהם, דכתיב (שם י"ב) הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את, שעד עכשיו לא הכיר בה מרוב צניעות.

8. הרב שלום ברזובסקי, נתיבות שלום, בראשית, פרשת לך-לך, עשרת הניסיונות - מדוע המשנה אינה מלמדת שמי שעבר עשרה ניסיונות או מקיים חסד הוא תלמיד של אברהם אבינו?

לכאורה היה מתאים יותר לומר שכל העומד בעשרה ניסיונות הוא מתלמידיו של אברהם אבינו, כאמור שזו היא עיקר חיבתו וגדלותו. וכמו"כ קשה למה לא נקט כל שיש בידו מידת החסד והכנסת אורחים, שזו מידתו של אברהם אבינו עמוד החסד, ומה ענין שלשה דברים אלו דוקא?

ויש ללמוד מזה, שכל מעלותיו של אברהם אבינו, מה שעמד בעשרה ניסיונות ומדת החסד שלו, הכל המה תוצאות משלשה דברים הללו שמכחם עמד בכל הניסיונות... ומשמעות מתלמידיו של אברהם אבינו היינו שזה היה הלימוד שאברהם אבינו לימד תמיד לתלמידיו, עיו טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה.

פרק IV: הבאת האור אל תוך החושך

ההישג האולטימטיבי של אברהם היה הבאת האור לתוך החושך: הארת העולם החשוך באמצעות אורה של האמונה. הוא בעצמו היה גר (חגיגה: ג', א'), שנטש את אפלת העבודה הזרה לטובת אורה של האמונה, ושאף להחדיר את אורו אל תוך הסובבים אותו.

1. **בראשית רבה ב': ג'**

אמר הקדוש ברוך הוא עד מתי יהא העולם מתנהג באפילה? תבא האורה ויאמר אלהים יהי אור זה אברהם הה"ד (ישעיה מ"א), מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו וגו' אל תקרא העיר אלא האיר.

ה' שינה את שמו של אברהם מאברם לאברהם כדי לשקף את תפקידו החדש בעולם, כמבואר בשני המקורות הבאים.

2. **בראשית י"ז: ד'-ה'**

אני הגה בריתי אתך והיית ל'אב המון גוים: ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך:

3. **תלמוד בבלי ברכות י"ג, א'**

אברם הוא אברהם. בתחלה נעשה אב לארם ולבסוף נעשה אב לכל העולם כולו

4. **של"ה, לך-לך, תורה אור ג', ופסחים, דרוש ג' - אברהם פרסם את ה' בעולם. זהו עיקרון המרכבה.**

וזהו שאנו אומרים א-להי אברהם א-להי יצחק וא-להי יעקב, ולפום ריהטא קשה הלא השם יתברך א-להי כל העולם הוא. אלא הענין הוא א-להי אבות בסוד המרכבה שהם כסא לשריית כבודו יתברך עליהם.

זהו שאומרים א-להי אברהם, שנתפרסם מציאות הש"י על ידו.

פרק V: ברית המילה

1. בראשית י"ז: ז' – ה' כורת ברית עולם עם אברהם ועם צאצאיו.

והקמתי את בריתי ביני וביניכם ובין זרעך אחריו לדורותם לברית עולם להיות לך לאלהים ולזרעך אחריו

2. שם. י"א – המילה היא אות לברית.

זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריו המול לכם כל זכר: ונמלתם את בשר ערלתכם והיה לאות ברית ביני וביניכם:

3. הרב יהושע פפר – הסמליות של ברית המילה

מצות ברית המילה היא הברית בין ה' לבין אברהם. באופן סמלי, הורדת הערלה מרמזת על הורדה של שכבת הרוע הקיימת בעולם, ועל-ידי כך, חשיפת האורה של הקדושה האלוהית. מפרשים רבים מקשרים באופן ישיר בין ברית המילה לבין אמונה-אורה של האמונה שאותה אברהם החדיר לעולם. באמצעות המילה, הברית נחתמת על גופו של כל יהודי-ה' הפך לאלוקיו של אברהם ולאוקי זרעו. המשמעות העמוקה יותר של הברית היא, שה' מתגלה אל העולם באמצעות כל הנכנסים בבריתו של אברהם.

4. הרב יצחק חבר, אור תורה, ל"ה – מצות "הכל כלול".

מצות מילה שהוא חותם הברית, שכולל כל תרי"ג מצות, שלכן נקרא ברי"ת כמו הנקודה הכולל הכל, ומצד מצוה זאת נשרש באמונה שהוא הברית שכתת הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו, שאמר לו התהלך לפני והיה תמים ואתנה בריתי כו', להיות לך לאלקים ולזרעך אחריו.

5. שם. עקידת יצחק, שער כ"ח

ועל האמונה הזאת כרת אתו ברית המילה, שנאמר (שם י"ז) והקמתי את בריתי ביני וביניך ובין זרעך

פרק VI: חייו של אברהם הינם מיקרוקוסמוס של ההיסטוריה היהודית

מעשה אבות סימן לבנים – הדרך שבה אבותינו, ובראשם אברהם, חיו את חייהם, היוותה את היסודות לעם היהודי אשר צמח מהם.

1. רמב"ן, בראשית י"ב: ו'

"ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם... " אומר לך כלל תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול, הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה, ואמרו (תנחומא ט) כל מה שאירע לאבות סימן לבנים.

ולכן יאריכו הכתובים בספור המסעות וחפירת הבארות ושאר המקרים, ויחשוב החושב בהם כאלו הם דברים מיותרים אין בהם תועלת, וכולם באים ללמד על העתיד, כי כאשר יבוא המקרה לנביא [לאחד] משלשת האבות, יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבא לזרעו... ולפיכך החזיק הקב"ה את אברהם בארץ ועשה לו דמיונות בכל העתיד להעשות בזרעו. שלשת הקטעים הבאים, המתייחסים לירידת אברהם ושרה למצרים, הם דוגמאות לתקדימים לאירועים שקרו בהיסטוריה היהודית.

2. **בראשית י"ב:** י

וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ וַיֵּרָד אַבְרָם מִצֹּרְיָמָה לְגֹר שָׁם כִּי כָבֵד הָרָעַב בְּאֶרֶץ:

3. **שם, י"ב: ט"ו**

וַיָּרְאוּ אֹתָהּ שְׁנֵי פְרָעָה וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֵל פְּרָעָה וַתִּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פְּרָעָה:

4. **שם, י"ב: כ' ו' י"ג ב'**

וַיֵּצֵא עֲלָיו פְּרָעָה אֲנָשִׁים וַיִּשְׁלְחוּ אֹתוֹ וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ: ... וַאֲבָרָם כָּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֵה בְּכֶסֶף וּבְזָהָב:

5. **רבנו בחיי, שם. (מצטט מבראשית רבה) - הקבלת האירועים בין אברהם אבינו לבין בני-ישראל.**

הפרשה הזאת במקרה אאע"ה הכל סימן לזרעו בגלות מצרים, כי המצריים לקחו את אשתו והש"י נקם את נקמתו בנגעים גדולים והוציאו משם במקנה בכסף וזוהב, וגם צוה עליו פרעה אנשים לשלחם.

וכל זה אירע לבנים, והוא מה שדרשו רז"ל בבראשית רבה, כל מה שתמצא באברהם תמצא בישראל, באברהם כתיב ויהי רעב בארץ, ובישראל כתיב (בראשית מה ו) כי זה שנתים הרעב...

באברהם כתיב (בראשית יב) וינגע ה' את פרעה, ובישראל כתיב (שמות יא) עוד נגע אחד אביא על פרעה. באברהם כתיב (בראשית יב) ויקרא פרעה לאברם וגו', הנה אשתך קח ולך, ובישראל כתיב (שמות יב) ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי.

באברהם כתיב (בראשית יב) ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו, ובישראל כתיב (שמות יב) למהר לשלחם מן הארץ. באברהם כתיב (בראשית יג) ואברם כבד מאד במקנה בכסף וזוהב, ובישראל כתיב (שמות יב) וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב. באברהם כתיב (בראשית יג) וילך למסעיו, ובישראל כתיב (שמות יב) ויסעו בני ישראל מרעמס סכותה:

6. **בראשית רבה מ"ב: ד' - ארבעת המלכים בהם נאבק אברהם מקבילים לארבע הגלויות של העם היהודי.**

ויהי בימי אמרפל מלך שנער זו בבל ואריון מלך אלסר זה (יון) אנטיוכס כדרלעומר מלך עילם זה מדי ותדעל מלך גוים זו מלכות אדום.

פרק VII: המשך מורשתו של אברהם אבינו

תפקידנו, במילותיו של ישעיהו, הוא להיות אור לגויים כפי שהיה אברהם, להאיר את אפלת העולם באמצעות אורה של האמונה.

1. **בראשית י"ח: י"ט - העם היהודי הולך בעקבות אברהם אבינו.**

כִּי יִדְעֵתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְנֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשִׁמְרוּ דְרֹךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הִבִּיא ה' עַל אַבְרָהָם אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלָיו:

2. ישעיהו מ"ט: ה' - אור לגויים.

אֲנִי יְהוָה קְרִאתֶיךָ בְּצַדֶּק וְאַחֲזִיק בְּיַדְךָ וְאַצְרֶכְךָ וְאַתְּנֶנְךָ לְבְרִית עִם לְאוֹר גּוֹיִים

3. הנצי"ב, העמק דבר, בראשית י"ז: ד' - העם היהודי מקיים את בריתו של אברהם אבינו, מקיים את המצוות ומהווה אור לאומות העולם המעורר בהם השראה לעזוב את עבודת האלילים ולאמץ את המונותיאזים.

הנה בריתי אתך. לעזרך למה שאני מדבר אתך והיית לאב המון גוים, שעד כה שקרא אברהם בשם ה' וגירר כמה אנשים לא ה' אלא אותם אנשים שנתגיירו לגמרי ונכנסו בכלל עובדי ה' וכו', ודבר זה א"א בכל העולם, ומראש מקדם לא היה וכו' שיהיו כולם בכלל עדת ישראל.

אבל זה ה' הרצון והתכלית שיהיו כל אוה"ע יודעים את ה'. והאלילים כליל יחליף וכו' (ולזה נוצר אח"כ עם ישראל כמו שאמר ישעיה הנביא מ"ט ואצרך ואתנך לברית עם לאור גוים. ופי' לברית עם לתקן כל עם באמונה שהוא נקרא ברית וכו' וזהו תכלית הבריאה).